

SLOVENSKI NAROD.

Izhaja trikrat na teden, v torek, četrtek in soboto, ter velja po pošti prejemati, za avstro-ogerske dežele ali v Mariboru s pošiljanjem na dom, za celo leto 10 gold., za pol leta 5 gold., za četrt leta 2 gold. 60 kr. Za tuje dežele za celo leto 12 gold., za pol leta 6 gold., za četrt leta 3 gold. 25 kr. a. v. — Za oznanila se plačuje od četristopne petitive 6 kr. če se oznanilo enkrat tiska. 5 kr. če se dvakrat in 4 kr. če se tri- ali večkrat tiska. Vsakokrat se plača štampilj za 30 kr. — Dopisi naj se izvole frankirati. — Rokopisi se ne vračajo. — Uredništvo je v Mariboru, v koroški ulici hiš. št. 220.

Opraviništvo, na katero nase blagovolijo pošiljati naročnine, reklamacije, oznanila, t. i. administrativne reči, je v tiskarnici: F. Skaza in dr., v koroški ulici hiš. št. 229

Sedlinicki redivivus?

Iz Ljubljane. [Izv. dop.]

Pregledavši „razne stvari“ v „Sl. Nar.“ od 29. avg. 1872 berem, da je c. k. okr. glavarstvo v Radoljci dovolilo pisateljskemu društvu, da sme 15. sept. slovesno odkriti spomenično plošo na Preširnovem rojstvenem domu v Vrbi, s tem pogojem „da se v govorih ne bode nič političnega ali sicer nevarnega vmešalo, da se bode strogo pri reči sami ostalo in (čujte! čujte!) da se c. k. okr. glavarstvu osem dni pred slovesnostjo morajo predložiti slavnostni in končni govori in slavospev.“ Berem in še enkrat preberem ta klasični ukaz radoljskega vsegomogotca. Je-li to resnica? ali me le moti kaka vizija? katero leto vendar pišemo? Pogledam na prvo stran „Narod-a“; tu stoji z debelimi črkami: **1872**; pogledam na koledar, ki mi nad pisalno mizo visi, tudi tu mi nasproti zeva leto 1872. Tedaj je res minolo že štiri in dvajset let in 5 mesecev, kar so veselo plapolale zastave svobode, odkar je prvi krepki dih narodne samosvesti v prah razrušil Meternihov absolutizem in v smešni beg pognal samopašno druhal, ki se je pitala ob žuljih in znoji tlačenih narodov. In v teh 24 letih, koliko čudnih prememb se je godilo v Avstriji! Koliko političnih sistemov smo voljno in potrpežljivo prenašali; nij je države, izvzemši španjske, v kateri je v tako kratkih letih toliko ministerskih kandidatov obsedlo ministerskih fauteuiljev. Zginili so Bachi in Goluhovski, Schmerlingi in Giskri, Belkredi in Hohenwarti; padal je sistem za sistemom; izgubili smo po nesrečnih vojskah najbogatiše provincije; vse se je spremenilo, vse prenaradilo, prestrojilo. Le nekaj nij palo v vsem tem času, nekaj nijsmo izgubili, ostalo je nespremenjeno, če ravno hudo oglodamo od ostrega zoba časa in to je: avstrijska birokracija. Leto 48. jej je neusmiljeno posekavalo veje, a kakor murba ali trta tem krepkejšo mladiko požene,

čem bolj se poreže, je tudi birokratizem pod Bachtom se tem veselejše razveval in vso Avstrijo spravil pod svojo senco, da ubogim nam podložnikom še skoro dihati nij bilo dovoljeno brez vladinega pritrjenja. To so bili blaženi časi birokratov, katerih se globoko zdihujoče spominjajo gojenci te dobe, naši Derbitci, Ogrinci, Schönnwetteri in da ne pozabimo najekskvizitnejšega eksemplara, naši Wurzbachi. Da, naši so! Prepustimo jih pa nikomur družemu, k večjemu Čehom, ako jim njihovi ne zadostujejo. Sicer pa hočemo mi tudi kaj apartnega imeti zraven postojnskih jam in slepega Proteusa.

V drugih avstrijskih deželah se shajajo politična društva, se sklicujejo shodi in tabori in aranžerom teh shodov nij treba nič drugega storiti, nego da tri dni pred zborovanjem naznanjajo vladi točke programa, o katerih se bode govorilo. Tudi pri nas Slovencih je bila dozdej ta navada. Ko smo pod Giskrom sklicali prvi slovenski tabor in na program postavili zedinjeno Slovenijo, je sicer okrajno glavarstvo htelo nekoliko obotavljati se zavoljo te, dežele trgajoče točke. A Giskra sam je telegrafično ukazal, tabor privoliti ter mu ne delati nobenih ovir. V letih 1868, 1869, 1870. imeli smo Slovenci celo vrsto taborov po vsej Sloveniji na Štajerskem, Kranjskem, Koroškem, Goriškem, v Istri, vse z odločnim političnim programom; in nikoli in nikjer še na um nij prišlo političnim oblastnjam, od govornikov terjati govore, predno so jih imeli. In vendar bi se pri tako imenitnih vprašanjih, ki so se na taborih razpravljali, zares ne bilo čudili, ko bi tu ali tam kak boječ okrajni glavar si zavarovati svojo kožo in skušal poizvedeti nameravane govore. Pa ni eden se nij upal to terjati, ker se je vsak bal blamaže in je sploh od Šmerlinga sem avstrijska birokracija se zavila v plajše liberalizma, čeravno je stari čof zmirom poredno silil izpod plašča —

„Vrti se sem, vrti se tje,
In prazen trud, zastoj je vse,
Na hrbtu čof mu visi.“

Kar pa se nij zgodilo niti pod Schmerlingom,

niti pod Giskrom doživeli smo leta 1872 v izobilji in vsak dan se nekoliko na novo prepričamo, kakšne sorte liberalizma se imamo nadejati od najnovejše liberalne čre Auerspergov.

„Slovensko pisateljsko društvo“, katero s politiko prav nič nema opraviti in si je le za namen postavilo, pospeševati slovensko literarno delavnost in podpirati slovenske pisatelje, sme po §. 2. d. svojih pravil slaviti umrle pisatelje s spomeniki. Sklene tedaj, na rojstvenem domu najslavnejšega slovenskega pesnika napraviti spomenično plošo ter jo slavnostno odkriti. Pri tacih priložnostih se v govorih slavijo zasluge pokojnih in petje primernih pesni povečuje slovesnosti. Ker društvo nema političnih namenov, se samo po sebi razume, da ne bode aranžiralo političnih shodov in tako vladi dalo povod, ga zavoljo prekoračenja privoljenih mu mej delovanja kaznovati ali celo razpustiti. Vsa slavnost nij drugega, nego izraz hvaležne pietete potomcev proti ženjalnemu pesniku; od političnih vprašanj še tu ne more biti govora.

Tako bo sodil ves svet, samo ne — žl. birokrat g. Wurzbach v Radoljci. Ko dobi naznanilo od pisateljskega društva, da namerava v okrogu njegovega pašalika napraviti slavnost, katere govori in petje se bodo vršili v slovenskem jeziku, že je prepričan, da za tem grmom tiči nevarni zajec politične agitacije, menda celo vsa zalega lani po njem prepovedanega gorenjskega tabora. In ne gledé na to, da pisateljsko društvo po pravilih neče v politiko vtikati se, še posebej zapoveduje, da se v govorih ne sme nič političnega ali sicer „nevarnega“ vmešati. Tedaj politika je po mnenji g. Wurzbach-a nekaj „nevarnega.“ Oh da bi rajni Meternich še živel! Ta Wurzbach bi bil mož po sreci njegovem in Sedlinicki, kateremu je zvohanje političnih konšpiracij toliko priglavitice delalo, bi ga gotovo bil poklical za svojega dvornega svetovaleca. G. Wurzbach je za 20 let prepozno rojen. Sicer se pa ne ve, kakšno pohvalo si bode pridobil od sedajne čre, katero prav dostojno reprezentuje.

Listek.

Privina in Kocelj,

kneza panonskih Slovanov.

(Češki spisal Havelka, poslovenil prof. Karel Glaser.)

Kdor v sedanjih časih po krajinah razprostrajajočih se okolo Blatnega jezera potuje, redko čuje slovansko besedo. Večidel so te pokrajine Magjari poseli in v manjšem številu tudi Nemci. Le malo število slovanskih naselbin životari posamič na tem razširjenem pogorji, ki ga obdajajo Raba, Donava in Drava in zastoj bi v teh naselbinah iskal spomenikov slavne minolosti. Je pa slavna minolost teh naselbin, ker se tam nahajajo ostanki mogočne slovanske države, ki je pred tisoč leti tam se oblastno razširjala, države knezov Privine in Kocelja.

Kakor so se pa nekdanji slovanski prebivalci s časom izgubili, tako so se tudi pismena sporočila o tej državi ugonobila, in težavno ne-hvaležno delo je redke in poluzasute vire zasledovati in jih v eden velik stok zediniti.

A tudi skromna sporočila o starodavni panonski državi nam morajo biti ljuba. To je bil kos naše zgodovine, to je bila država slovanska

in njeni knezi so bili sinovi našega naroda, ki se je samo enkrat in žalibože za kratko dobo pokazal spravnika severnih in južnih Slovanov. Naglo je postal nepričakovano močen, a naglo ga je dosegla osoda. Delo Privinovo nij bilo blagoslovljeno morda zaradi tega, ker se je opiralo na oslavljenje in osramotenje te države, ki je bila Privino odgojila.

I.

Privikrat se omenja Privina v virih okolo leta 830. Takrat je gospodoval nad Meravani knez Mojmir I., znamenit vladar, kateri je narod, poprej razdrobljen, v močno celoto združil, nedotakaje se navadnih naprav; krajine namreč obsedene z Meravani so ostale kakor poprej v kneževine razdeljene, nad katerimi so posamezni udje gospodujoče rodbine Mojmirjev vladali. Sam velikoknez nij imel več nego eno kneževino in njegova vrhovna moč je obstajala v tem, da je bil prvi med knezi, in da so mu morali zvesti in pokorni biti.

Eden izmed knezov, ki so bili Mojmiru pokorni, bil je tudi Privina in da je bil si v rodu z Mojmirom, se sme po tem soditi, ker je bil Mojmerovec. Gotovo je, da je Nitra spadala k njegovi kneževini, ali pa morda bila mesto,

kjer je navadno prebival; zaradi tega si domnevamo, da je Privina bil knez Moravanov okolo Nitre med Moravo in Donavo stanujočih; a tudi tega za gotovo trditi ne moremo.

Prvo gotovo sporočilo o Privini imamo v virih leta 830 kakor sem že zgorej omenil in to nam pripoveduje, da je Privina od Mojmira I. odstavljena in iz zemlje ali dežele izpoden, k tadajšnemu markgrofu izhodne marke k Radbodu črez Dunaj pribežal. Kaj je bil vzrok neprijateljstva med obema krezoma, nij znano. Navadno se misli, da se je veliki knez Mojmir I., takrat že krščen, hudoval nad Privino, ki nij hotel popustiti pogan-ske vere. Če pa premislimo, kako malo je bilo za Mojmirja število tistih, ki so jih pasovski duhovniki spreobrneli na krščansko vero in kako redko se je spreobrnjenje opiralo na pravo prepričanje, in če dalje uvažujemo, da sta oba naslednika Mojmirjeva se krščanstvu odrekla in križ sprejemša ga zopet zapustila, se nam neče verjetno zdeti, da bi bil Privina zaradi odpora proti krščanski veri kneževino izgubil. Verjetniša se nam dozdeva misel, da je močni Privina Mojmirjevim nameram zapreke stavljal. Gotovo je Mojmir na to deloval da bi Moravo do celo rešil frankovskega gospodarstva in si pridobil ostale kneževine jih

Pa gosp. Wurzbach-u nij dovolj ta svaritev; on hoče siguran biti in kliče pred svoj sodni stol še nerojena deteta govornikov, da jih skozi celih osem dni ogleduje in pretehtuje, ali nij za nedolžnimi besedami skrit kak škrtelj, ki bi skočivši zgovornikovih ust se demaskiral kot politiški rogovilež. In za to težavno delo potrebuje g. Wurzbach celih osem dni! Stavimo, da bi ta gospod bil pol. glavar v katerem mestu, kjer izhajajo politiški časopisi in kjer se listi le nekoliko ur pred razpošiljanjem oddaje pol. oblastniji, kaj bi nek počel v tem strašnem položaji? Morebiti bi tudi zapovedal, da mora vsak list se njemu osem dni poprej predložiti, predno se sme izdavat.

Pa ne samo govori, še celó nedolžni Štritarjev slavospev je tiran pred očali g. okr. glavarja. Zibal sem se dozdej v sanjah, da je cenzura pri nas že zdavnaj odpravljena; kako zelo sem se motil. Tu stoji črno na belem, da se slavospev ne sme péti, predno se ni predložil politišni oblasti. Tedaj smo srečno zopet dospeli do preventiv-cenzure Meternicha in Bach-a in po tem takem naj se kdo predrzne tajiti, da ne živimo v blaženi deželi napredka in svobode!?

Dopisi.

Iz Kamnika, 30. avg. [Izv. dop.] Kar je odšel dr. Gauster iz Kamnika, so bili naši nemškutarji brez pravega vodje. Njihovo društvo (Ieseverein) ima več dolgov, nego premoženja, akoravno je v njen „Kapital“ zastopan, po društvenih prostorih predejo mirno debelotrebušni pajki, pri društvenih veseljah imajo plesaleci dve plesalki na dispozicijo in je dvorana prazna, kakor da bi v njej strašilo. Z duševnimi ekspektoracijami jim gre tudi jako težko. Izmed tistih, kateri bi radi katero notico v „Tagblatt“ porinili, ne zna nobeden nemškega stavka korektno zapisati. Zategadelj se mora vsigdar, kadar našim nemškutarjem kaj na sreci leži, eden od bog-se-usmili-korespondentov v Ljubljano podati, da se tam na altarji nemške kulture njegov šepav koncept gramatikalnih kozlov opere. To je se ve da, jojmene, za dopisnika, ali ipak ga njegova kompanija ima za duševnega junaka, žurnalista „non plus ultra“. Tako razbeganemu in osiromačenemu krdelu naših vernih nemškutarjev je poslala božja milost zaželenega pastirja v osebi novega dekana Križaja. Neumni Ložani, da ste tako blago iz roke spustili! Nam ste s tem darom veliko veselje naredili, vsaj bo o čem govoriti in pisati v našem dolgočasnem mestu. Drugod so politišne pridige strogo prepovedane, pri nas pa so dovoljene, ker se nemškutarstvo in ustavoverstvo, liberalno linavstvo s prižnice hvali. V jeziku rešpetarjeve kuharice je

razlagal na cesarjev rojstni dan naš dekan s prižnice na dolgo in široko dolžnosti nas podložnih do „božjih in cesarjevih namestnikov.“ Poglejte poslednji dopis ljubljanskega Tagblatta in videli boste, kako se sovražnost do narodne stvari v plašč lojalnosti zavija. Zapoved vaša, g. dekan, da bi dajali bogu kar je božjega in cesarju, kar gre cesarju, je fraza, kakor več drugih enakih. Ako jo razlagate v duhu Kristovem, je parola miru na svetu; po vašem tolmačenji pa pomenja omenjeni izrek večno hlapčevstvo človečanstva. Ako ste vi božji in uradnik cesarjev namestnik in bi vama šlo, kar gre sicer bogu in cesarju, po tem gorje nam, kajti njina nenasiljnost je neomejena. Ako tirjate za duhovnike in uradnike spoštovanje, morate biti tudi spoštovanja vredni. Kdo od nas pa bi zamogel duhovnika spoštovati, ki zaničuje narod in njegove zastopnike, narod, med katerim živi in ki ga redi. Našega spoštovanja nimate in ne boste imeli, dokler boste nasprotnik naroda; dopisnik Tagblatta vas pa naj hvali, kakor mu drago, saj se mu lahko hvaležnega skazete s tem, da ga enkrat pri kosilu napasete. Dober tek!

Iz Celovca, dne 31. avg. [Izv. dop.] (Zbor avstrijskih učiteljev.) Skoro da bode Slovincem všeč, ako izvedo kaj o zboru avstrijskih učiteljev, ki se je denes v Celovcu pričel. K zboru se je oglasilo okolo 1600 udeležencev, učiteljev, učiteljic, okrajnih in krajnih šolskih svetovalecev. Do sedaj jih je prišlo samo okolo 1000; največ je Nemcev in nemškutarjev, čistih slovenskih značajev nij tukaj iskati. Mesto je jako veselo došlih učiteljev; po ulicah in hišah je videti mnogo zastav; nemških, pruskih, koroških a tudi ena slovenska se je videla. Glavne skupščine so se denes pričele, za predsednika tega „petega Lehrertaga“ avstrijsko-nemških učiteljev izvoljen je znani vodja teh zborov, Bobies iz Beča. Zbor je bil pozdravil v imenu vlade vitez pl. Reichenbach, podpredsednik deželne vlade koroške; v imenu dežele grof Goš, deželni glavar, ki je v svojem govoru poudarjal posebno avstrijsko čutje.

Na dalje je pozdravil v imenu mesta nazoče učitelje župan celovski Jessernigg in neki doktor Hübler, predsednik nemškega političnega društva, ki je rekel, da ima nemško društvo z učitelji enake prijatelje, enake sovražnike, da so Nemci „Mustererzieheri“ vsem narodom v Evropi i tudi prek morja. Ponudil je učiteljem „Handschlag“ i obečal jim „Bruderkuss“.

Na to se je pričel dnevni red, na katerem je naj prvo bilo pitanje: kaj so nove šolske postavke koristile in katere ovire so, da ne morejo še več koristiti.

O tem predmetu so referirali in govorili skoraj sami Dunajčani, in le eden Moravec, in širokoustnež Štoper iz Radgone sta jim pritrkovala.

Imeli so svoje navadne fraze, kakor smo jih navajeni čitati po njih časopisih; rekli so, da krajni šolski sveti nijso nič vredni, in to samo zavoljo tega, ker tudi župnik v njih sedi, ki podpihuje „nevedne“ kmete, da nečejo to storiti kar učitelj želi. Sklenili so tedaj, da proč ž njim, in namesto njega naj stopi v krajni šolski svet katehet, ki pa sme le o verskih zadevah govoriti i glasovati. Nadalje se je sklenilo da krajni šolski svet, nema nič govoriti o didaktično-pedagoških rečeh in o npravnosti učiteljevi.

Potem zahtevajo da naj učiteljske pripravnice trajajo štiri leta, ne pa tri leta kakor je bilo vredilo „Ausgleichsministerium“ ki takih reči, po njih mnenji, razumelo nij; še dalje so izrekli, da se ima ministerstvo za bogočastje ločiti od ministerstva za nauk. Še druge sklepe so napravili, med katerimi so nekateri pametni, a sploh se je iz vseh govorov razvidelo, da ti učitelji nečejo nobenega gospodarja imeti. Naj bolj se pa boje duhovnikov in Jezuitov, črez katere so zopet denes udrihali. No, sila jim nij ravno, duhovnike od sebe tirati, kajti v goratih krajih po Nemško-koroškem in Štajerskem učitelj ravno tako potrebuje duhovnika, kakor pri nas na Slovenskem. Nemška omika in nemški duh se še denes nij toliko poudarjal kakor je bilo pričakovati.

Iz Zagreba, 1. septembra. [Izv. dop.] Vsa naša pozornost in zanimost obrnena je denes v Pešto, kjer se bo 4. t. m. skupni državni zbor dežel ogerske krone odprl. Vse nekamo na to kaže, da je Deakova stranka spuhlela, ter da se bo vsled tega na peštanskem zboru pod imenom „reformatorske stranke“ nova politišna stranka prikazala, ki bo naravno tudi novo politišno situvacijo stvorila. Ta strankarski preobračaj sluti celo „Pest. Lloyd“, ki je skoz in skoz Deakovec. Svoje slutnje zavija v mistične besede, za katerimi se bojazen za bodočnost Deakove stranke skriva, prikriti pa ne da. „Reformarji“ ogerskega drž. zbora ne bodo sedanje Lonyayeve vlade podpirali. Glede zunanje politike se brž ko ne, ne bodo mnogo od Deakovcev razlikovali, pač pa glede uredjenja notranjih zadev, kar že njih ime kaže. Lonyayev kabinet utegne tedaj po njih v veliko nevarnost priti. Kakor se čuje, bo na čelo reformarjev Ghyczy stopil. Radovedni smo, kako se bodo naših 31 v tem politišnem procesu držalo.

Velika skupščina zagrebške županije se je včeraj odprla. V njej sedi 193 zastopnikov; in sicer 101 zastopnikov kmetskih občin, 50 zastopnikov velikih posestnikov in 42 municipalnih uradnikov. Iz tega se vidi, da so naše županijske skup-

vse zedinil in usvojil. Morda je Privina sam to delo kazil, nehoté ga priznavati svojega gospodarja in se reči svoji neodvisnosti. Mogoče je tudi to, da je Privina od frankovske strani bil spodbujen na odpor ker so Franki z zavidljivim in neprijateljskim okom gledali na razširjajočo se moravsko državo. Morda ga je Radbod nagoval, kateremu je bilo naloženo, naj pazljivo gleda na vse kar se v sosedni Moravi godi. Pozneje je tudi Radbod izpodenega Privino doprovel v frankovsko državo, ga predstavil Ludoviku Pobožnemu in ga njegovi milosti prepotočil I. Ludvik je prišleca prijazno sprejel in ga zagotovil svoje udanosti, samo izrekel mu je svoje želje, da bi se Privina dal krstiti. Po kratkem podučevanju v veri Kristovi je bil krščen in se zopet k markgrofu Radbodu vrnil.

Več nam o Privini nij znano.

Neznani pisatelj, kateri nam prvi o Privini pripoveduje, nam tudi razklada, da je solnograški nadškof Adalram po želji Privinovi v Nitri, v glavnem mestu kneževine, cerkev posvetil. Adalram je bil nadškof od leta 821 do leta 836 in to cerkev je mogel najpoprej leta 821, najkasneje leta 836 blagosloviti, in po določni izjavi tega pisatelja je bil Privina takrat knez v nitranski kneže-

vinu. Da bi bil Privina dal kot pogan cerkev blagosloviti, na to nij misliti in to tem manj, ker Privina takrat z Adalramom v nikakoršni zvezi nij bil in ker so po cerkvenem ustanovljenji leta 803 vse od Rabe in Donave na severno stran se razprostirajoče pokrajine k pasovski škofiji spadale. Vsled tega ustanovljenja je imel samo pasovski škof pravico v nitranskih krajih cerkve blagoslavljati. Temu nasproti je verjetniši, da se je cerkev v tej dobi blagoslovila, ko je Privina že krščen bil, ker si tako lahko razkladamo, zakaj je Privina krščanstvo v svoji kneževini razširjati pomagal, in da nij pasovski nego solnograški škof cerkev blagoslovil. Takrat je bila navada, da so osebe plemenitega roda škofje sami krstili, in da je tedaj Adalram sam Privino krstil. Lahko se razumeva, da je Privina škofa, ki ga je za krščansko cerkev vnel tudi za to poprosil, da bi prvi božji dom v kneževini posvetil.

Če to dokazovanje kot resnično pripoznavamo, je posledica, da je Privina po sprejetem krstu zopet nekaj časa v kneževini oblast imel. Morda se je to po prigovarjanji in s pomočjo Ljudovika samega zgodilo, da se je potem spravil z Mojmirjem, in v Nitro vrnil.

A mir nij dolgo trajal. Verjetno je, da je

Mojmir Privino zopet pregnal in k Radbodu zapodil. Pa tudi tam se Privina nij dolgo baval. Nastal je prepir med njim in Radbodom — zakaj, ne vemo — in ker Privina v izhodni marki nij bil več varen, se je s Koveljem, sinom svojim, na Bolgarsko in pozneje k hrvatskemu knezu Ratimiru podal.

Ratimir — brez dvombe naslednik tistega Ljudevita, ki je tako hrabro samostalnost države svoje proti Ljudoviku Pobožnemu branil — gospodoval je v glavnem mestu Siseku nad Hrvati (in Slovenci) med Dravo in Savo. Ravno takrat, ko je Privina došel v Hrvatsko, je nastala vojska med Ratimirjem in Franki, kateri so z nova si prizadevali, podvreči si te neodvisne slovanske države. Leta 838. je sin Ludovika Pobožnega, Ludovik bavarski, pozneje „Nemški“ imenovan, veliko vojsko vodil nad Ratimirja. Da bi se bil Privina bojev udeležil, nam viri nikjer ne pripovedujejo. Ker je pa bil Ratimir ugonobljen, si je Privina iskal družega sedeža in ga je našel v Korutanih, kjer ga je Salacho gostoljubno sprejel. Pozneje je Salacho Radboda pomiril z gostom svojim in Privina se je brez dvombe v izhodno marko vrnil. Morda se je po posebnem prizadevanji Privininem zgodilo, da je Ratimir zopet svojo kneževino dobil.

ščine sabori v malem, ali vsaj blizu to, kar so skupščine švicarskih kantonov. Sicer se v naših županijskih skupščinah take zadeve razpravljajo, ki se tičejo uprave, vendar se pa premnogokrat tudi politika dela.

Obnova našega mestnega zastopstva bo v kratkem. Imenik volilcev se že sestavlja. S tem se bo ena največjih želj našega mestnjanstva izpolnila. Ako bog da, pihodnje našo mestno zastopstvo ne bo več Zagrebu na sramoto, kakor je sedanje! Če je Zagreb pri saborskih volitvah zmagal, bo gotovo tudi pri municipalnih volitvah zmagal.

Iz Belgrada, [Izv. dop.] *) Pred njegovim odlazkom iz Belgrada dobil je ruski knez Dolgoruki, poslanik ruskega carja pri svetkovini 22. avgusta, veličanstveno baklado. Ob 7. zvečer zasvira pred narodnim gledališčem vojniška banda, in za kratek čas se skupijo najotmeniji trgovci in uradniki, vzamejo bakle v roke in s pevskim društvom na čelu se napotijo črez terazijo, glavno Belgradsko ulico, do ruskega konzula, kjer je knez Dolgoruki stanoval. Gromoviti živokliki na ruskega carja in njegovega poslanika, na ruski narod, na kneza Milana i. t. d., so potresali ulice osobito ko se je baklada približevala stanju kneza Dolgorukega. Tu na odprtem oknu je on stal; na obrazu vidi mu se velika radost, kakor je bilo tudi izvenredno veselo lice ruskega konzula Šiškina, kateri je kraj njega stal.

Ko je pevsko društvo odpevalo rusko himno „Bože carja hrani“, te se je opet zaorilo iz tisoč in tisoč grl pričajučega naroda dolgotrajno živio; in ko narod utihne, počne knez Dolgoruki govoriti: „Mili slavenski bratje! Za ovaki srčni doček presrečna Vam hvala. Ko pridem domu, bom svojemu carju in ruskemu narodu izpričal, kake žive simpatije goji srbski narod za nje. Bodite i od strane ruskega carja in ruskega naroda uverjeni največje simpatije, do junaškega srbskega naroda. Da bog živi srbski junački narod, da bog živi kneza Milana Obrenoviča IV.“ Ko je končal zopet so se zaorili gromoviti živokliki.

Na to odpozdravi kneza jeden bogat trgovec, rekoč: „Vaša svetlost! Prosim Vas v ime celega mestjanstva in morem reči v ime celega srbskega naroda; ko se v Petrograd vrnete, javite tamo, da ste danas v prestolnici Srbije videli, da krv nji voda, da ste sami čutili, kako živo v naših prsih srce bije za ruskega carja, našega strijca, in za ruski narod, da jih Bog živi na mnogaja leta.“ Človek bi mislil, da se je zemlja potresla, ko se je na ovo zdravico, od vseh strani zaorilo gromovito živio.

Pevsko društvo odpoje še nekoliko jugosla-

*) S tem dopisom uvedemo bralcem novega stalnega, dobro podučnega sodelavca iz Srbije, katerega smo za naš list pridobili. Uredn.

Malo let po teh dogodkih — leto se ne da določiti — je Privina od kralja Ljudovika Nemškega nekoliko pokrajin dolnje Panonije pri reki Sali v leno *) (Lehen) dobil. Meni se, da je to leno Privinino bilo edna izmed nekdanjih furlauskih grofov in tako zvana panonska, ki je po smrti grofa izpraznena bila. Tako bi se vsaj sporočilo našega vira „occasione percepta“, in če nejasno, najbolje dalo raztolmačiti.

Privina dobivši leno je sred lesov in močvirjev pri reki Sali grad in mesto zezidal, okolo katerega se je mnogo ljudstva naselilo in polje obdelovati začelo. Privina je brez dvombe imenoval mesto: Velegrad in še le pozneje se je po mnogobrojnih bavarskih naselnicah „Mosaburk“ — Blatna imenovalo, ker je bilo postavljeno na blatnih tleh. Viri, iz katerih zajemamo sporočilo o ustanovitvi Mosaburka, celojasno pripovedujejo da je to mesto bilo pri reki Sali, ki od zapada v blatensko jezero vteka; zarad tega stavimo Mosaburk na zapadno stran blatenskega jezera pri reki Sali blizu donečnega Salavara. (Dalje prih.)

*) Jugoslovanom služi za lehen: ferd, Rusom: лѣно, Čehom leno, Poljakom: lenno, lennictvo; prikupil se mi je izraz severnih Slovanov. Prevod.

venskih pesem, in potem želeči skupljeni narod ruskemu knezu „srečni pot“, vrne se baklada do velike šole, kjer se bakle pogasijo.

Ker je kneza Dolgorukega ladja še čakala, odišel je takoj po svršenih bakladi na obalo Savsko, katera je bila z bengaličnim ognjem razsvetljena; tu ga je zopet dočakal mnogobrojni narod, in ko ladja odplovi, čuli so se od vseh strani navdušeni klici: srečen vam pot, pozdravite našega strijca, pozdravite naše severne brate.

Značajna je bila ta baklada; kajti najboga-teji in najodličnejši trgovci in uradniki so bakle nosili, in tako pokazali kake žive simpatije imajo za ruskega carja in ruski narod. Ne vem kaj bode zdaj rekla „Neue freie Presse“, kateri je nekoliko dni pred njen dopisnik iz Belgrada pisal, da imajo tukajšnji trgovci simpatije za Avstrijo, in da se bodo zavolj tega ministri kneza Milana morali približiti Avstriji, in se emancipirati od Rusije!

Jaz mislim, da se je ta naivni korespondent, ako je bil za vreme te baklade še v Belemgradu, prepričal, da tukajšno mestjanstvo za Avstrijo nema simpatij, za Rusijo da.

Najlepši dokaz temu je mačja muzika avstro-ogerskemu generalnemu konzulu Kalaju (eno je dobil, a od druge ga je začuvala policija); in veličanstvena baklada in navdušeni živokliki ruskemu knezu Dolgoruki-u, kot zastopniku ruskega carja.

Gradjanstvo se pripravlja, da tudi Vukotiča, tasta in poslanika kneza črnogorskega, počasti, v ta namen bode te dni pri Parizi veliki banket, katerega priredja gradjanstvo. D.

Politični razgled.

Ta teden bode največ v politiki zanimal že mnogokrat omenjeni shod cesarjev v Berlinu.

Nemška vlada v Avstriji namerava sekiro na češke založnice položiti, dakle slovansko opozicijo s tem slabiti, da jej gospodarstveno škoduje.

Češkemu „Pokrogu“ se iz Dunaja piše, da se preuredba volilne postave za državni zbor nikdar ne bode izvela tako, kakor Herbstova stranka in ž njo ustavoverci želé, ker je Lasser proti temu. Vsled tega se utegne kmalu iz ministerstva Auerspergovega osnovati ministerstvo Lasserjevo.

„Deutsche Zeitung“ je, kakor znano, zasramovala avstrijsko zastavo. Za to jo uradna „Wien. Abpst“ rahlo pokrega. To je vse. — Slovansk žurnal bi bil precej zatrt, ko bi bil tako nesramnost storil, kakor dunajsko-pruski izdajalec.

Ruski car je 25. avgusta govoril zastopnikom donske kozmaške vojske: da v tem trenutku nj nevarnosti za mir Rusije; da pa se mir bolj zagotovi, za to potuje car v Berlin, upajoč, da ta pot ne bode brez uspeha za Rusijo.

Moskovski podporni odbor je telegrafično čestital srbskemu knezu Milanu.

Na Bavarskem se snuje prememba v ministerstvu. Minister Lutz bode odpuščen. O drugih se še ne ve. Kako bode menjal se z osobami tudi sistem, in koliko imajo partikularisti v tem roke vmes, videlo se bode kmalu.

Razne stvari.

*) („Narodna tiskarna.“) Osnovni odbor je potrebne stroje naročil v veliki fab iki za tiskarske stroje: Hughes et Kimber v London-u. Stroj za brzotisk se je že iz Londona odposlal in pride te dni v Ljubljano. Sploh se marljivo delajo vse priprave, da bo tiskarna že lehko tega meseca začela svoje delovanje.

*) (G. France Levstik.) sloveči slovenski pisatelj, dozda kontrolni urednik pri prevajanju državnega zakonika na Dunaji, je imenovan, kakor v uradni „Wiener Zeitung“ beremo, za skriptorja na ljubljanski biblioteki. Jako nas veseli, da se taka literarna moč, kakor je Levstik, katerega velikaški vpliv na razvoj našega jezika,

posebno naše proze in slovnice ne more nihče tajiti, zopet vrne v delavcev potrebno domovino.

*) (Preširnova slavnost.) Rodoljubi na Gorenjskem bodo vse storili, da dostojno okinčajo vas Vrbo na dan slavnosti. Za stroške so že zložili 100 gld. — Iz Celovca se nam piše, da se tudi koroški Slovenci veselè Preširnovi slavnosti, pri kateri se misli vdeleževati večje število rodoljubov iz Celovca in drugih slovensko-koroških krajev.

*) (Slov. pisateljsko društvo.) K društvu so pristopili: kot ustanovnika gg. dr. Ferdinand Dominkuš v Mariboru, Dragotin Rudež, graščak na Gracerskem Turnu; kot društveniki: gg. dr. Fr. Radej notar, drd. Jak. Pečko v Mariboru, J. Dolinar v Trstu, Fr. Kapus in dr. St. Kočevvar v Celji.

*) (Gimnazija v Gorici) je štela minolo šolsko leto 260 učencev, učiteljev je na njej delovalo 19. Letošnje letno poročilo te gimnazije ima na čelu italijanski spis od prof. Culot-a o epičnih narodnih pesmih v starem Rimu. Učenci žalibože niso razdeljeni po narodnosti, a po imenih se spoznava prevagajoče število Slovencev. Ozirom na učni napredek je izmed 260 učencev število 202 osposobljeno za vstop v naslednji razred.

*) (Gimnazija v Celji.) Došel nam je program celjske gimnazije, ki obsega razen šolskih poročil nemški spis od prof. Šantel-a „o postavah lomljenja luči v sistemu kroglasto omejenih medijev“ in „Odlomek iz francoske slovnice“ od prof. Glaserja. Gosp. prof. Glaser piše pred svojim spisom ta-le „predgovorček: Tukaj priobčujem en del francoske slovnice po Plötz-u za slovenske šole uredjene, na ogled, naj strokovnjaki svoje mnenje o njem objavijo. Izdelal sem že skorej celo slovnico in morda bi se dala med svet spraviti, če bi bilo potrebno.“ — Izmed šolskih poročil posnemljemo, da je minolo šolsko leto na gimnaziji učilo (z direktorjem vred) 9 pravih učiteljev, pet suplentov in 3 stranski učitelji. Učencev je bilo koncem leta 195 (v prejšnjih letih nad 300); od teh je 154 za vstop v naslednji razred sposobnih. Ozirom na narodnost je bilo med učenci 123 Slovencev, 67 Nemcev (?), 2 Ogra, 1 Hrvat in 1 Italijan.

*) (Popravek.) Gosp. župnik Matija Snop nas prosi, naj objavimo, da on nij prosil za „Judiažev groš“, kakor je nek dopis v našem listu poročal.

*) (Imenovan) je gospod Lovro Rattek, do sedaj adjunkt v Ljubljani, za okrajnega sodnika v Ribnici. — Gospod Ant. Leskovic, adjunkt v Kočevji, je prestavljen na svojo prošnjo v Ribnico.

*) (Ljubljanski dopisnik) dunajskega „Vaterland“ (kakor v Ljubljani pravijo, g. kaplan K.) včasih nema gradiva. V tacihi stiskah si pomaga mož s tem, da s stereotipnimi navali napada „Slovenski Narod.“ To počenja tudi v številki 31. avg., vernemu „konservativnemu“ svetu pridigujoč, da smo prav za prav „deutsch-liberal.“ Če mu je to na veselje, in če pobožni bralci laži pobožnega korespondenta radi verujejo — od naše strani: na zdravje jim bilo! Hvala ali graja od teh ljudi — da z narodnim pregovorom rečemo — ne škodi nič, ne koristi nič kakor eiganov žegen.

*) (Izobraževanje ljudskih učiteljev in učiteljic.) Minister uka je ukazal, da ima za naprej čas za izobraževanje ljudskih učiteljic raztegniti se na štiri leta, ker se glede na zadostno število učiteljic ne kaže več potrebno dovoljevati krajši čas za njih izobraževanje. Ker pa še ljudskih učiteljev vedno manjka, ukazal je minister uka, da se izobraževanje ljudskih učiteljev še za naprej v treh letih končati ima.

*) (Lakote) se je bati letos v Galiciji, ker bode vsled elementarnih dogodkov malo pridelka.

*) (Čvetero otrok) je nedavno porodila neka žena v Felegyhazi na Ogerskem. Eno dete je precej umrlo, ostalih troje pa in mati se dobro počuti.

* (Šolska novost.) Trgovska učilnica direktorja Karla Porgesa na Dunaji je imela v bivšem šolskem letu 912 učencev. Doseženi vspehi te šole se kažejo posebno v tem, da bankne in trgovske listne njenim gojencem prednost pred drugim dajejo. Za železnične, telegrafične in zavarovalniške opravke obstoje poseben kurzi. Absolvirani slušatelji uživajo dobroto, da morejo vstopiti kot enoletni prostovoljci v vojsko.

Delniško društvo „Narodna tiskarna“ v Ljubljani.

V. izkaz o vplačilih na delnice „Narodne tiskarne.“

(I. izkaz je v št. 42. in 43., II. v št. 64., III. v št. 75., IV. v št. 90. letošnjega tečaja.)

Do konca tega meseca vplačali so na svoje delnice:

A. Vse.

Gospod Adamovec Janez v Jamniku.
Hren Franjo v Bégunjah.
Kastelic Gašpar v Materiji.
Gospa Vičičeva Franja v Ilirski Bistrici.
Gospod Vilhar Ivan v Ljubljani.
dr. Zupanec Janez v Ljubljani.

B. Tri obroke.

Gospod Dolence Viktor v Gorici.
Erjavec Franjo v Gorici.
Gerbić Franjo v Zagrebu.
Guttman Emilij v Ljubljani.
Hohn Hugon v Ljubljani.
Kadilnik Franjo v Ljubljani.
Kočvar Matija pod Turjakom.
Kulavc Matija v Št. Vidu.
Lenček Alojzij v Št. Petru.
Pajk Janjo v Mariboru.
Pfeifer Viljem na Krškem.
Rapoc Franjo v Mariboru.
Repič Franjo v Kastvu.
Ripšl Dragutin Milozvan v Loki.
Skaza Franjo v Šmarji.
dr. Srnec Josip v Brezicah.
Tanšič Hugon Viljem v Šmarji.
dr. Valenta Alojzij v Ljubljani.
dr. Zarnik Valentin v Ljubljani.

C. Dva obroka.

Gospod dr. Ribič Josip v Mariboru.
Štrucec Juraj v Velikih Laščah.

D. Prvi obrok.

Gospod Kobal Peter na Sedli.
V Ljubljani, 31. dan avgusta 1872.

Peter Grasselli,

blagajnik delniškega društva „Narodna tiskarna.“

Oglas.

Izurjen notarski pomočnik (nij ravno treba mu biti pravnik), dobi stalno službo pri notarju Edvardu Knezu pri Št. Lenartu v slov. Goricah. Popolno znanje obeh deželnih jezikov, potem zvestoba, marljivost in treznost strogo se zahteva. — Bliznje do 30. kimoveca 1872 na ustmeno ali pisмено vprašanje. (169—2)

En izurjen odvetniški koncipijent,

vešt Slovenec, želi svoje mesto premeniti. Advokati, kateri na koncipijente reflektirajo, naj izvolijo poslati pisma uredništvu „Slov. Naroda“, katero iz postrežnosti posreduje.

Veliko je bilo moje začudenje,

ko mi je profesor matematike

R. v. Orlice

Berlin, Wilhelmstrasse 5 telegrafiral:

Vi ste z mojimi igralnimi instrukcijami

terno dobili!

Večje pa je še bilo moje veselje nad popolno resnico!!

Maribor.

Franc Buczynsky.

Zastoj

(170—1)

razpošilja na frankirana vprašanja profesorja matematike R. von Orlic, Berlin (Wilhelmstrasse 5) svoj najnovejši zapisnik dobitkov s potrebnimi razjasnili vred o svojih resnično vednostno priznanih in kakor pri meni srečnih instrukcijah o igranju v loteriji.

Mlin in žaga

ob kaki stalni vodi, v katerem koli kraju na K. anjskem blizu železnice ležeča, se kupiti želita.

Ponudbe sprejema „opravištvstvo za naznanila“ v Ljubljani, na glavnem trgu št. 313.

(166—2)

Borzni komptoar in menjavnica
dunajske komisijonske banke

Schottenring 18,
prejema vse kakor koli imenovane bankne, menjaške, in borzne posle.

Naročila na tukajšnjem trgu in iz provincije se jako naglo, realno in promptno izvršujejo in se vrednostni papirji in valute po borznem komptoar kupljene z obzirom na vsakokratno stanje denarnega trga pod najbolj cenimi pogoji obdeljujejo.

Poslovne prostornosti so vsak dan od 9. ure zjutraj do 6. ure zvečer brez prenehanja občinstvu odprte.

(131—11)

(171—1)

Prva javna višja trgovska učilnica

na Dunaji, Pratterstrasse Nr. 32.

CARL PORGES, direktor.

Predavanja se začnejo početkom oktobra, vpisovanje bode od 26. septembra naprej. — Programe po direkciji.

Carl Porges, direktor.

! Zeit ist Geld !

Pravi prostor najboljšje ure najceneje kupovati, je **tovornica za ure FILIPA FROMMA**

Rothenthurmstrasse, Nr. 9, gegenüber der Wollzeile na Dunaji.

Vse ure, na sekundo regulirane, se prodajajo s 5letno garancijo.

Samo 17 ali 18 gld. prav angleška prefino v ognji požaljena srebrna kronometrska ura z dvojnimi plaščem, prefino enalirana, z verižico iz talmizlata in medaljonom vred.

Samo 14 ali 17 gld. prav angleška srebrna kronometrska ura z enojnim plaščem in kristalnim steklom, z verižico in medaljonom v toku.

Samo 19 ali 20 gld. srebrni remontoari, brez ključa za navijanje, s kristalnim steklom in najfinjšim lesenim toku.

Samo 8 ali 10 gld. prav angleška cilindrična ura, v 6 rubin, kristalnim steklom, fino verižico iz talmizlata, usnjastim tokom in pisanim 5letnim garantilnim listom.

Samo 14 ali 18 gld. prav angleška remontoarska ura A la prince of Wales najmočnejšega kalibra s kristalnim steklom, kolesjem iz nikla v pravem, čistem zlatu; te ure imajo proti drugim prednost, da se dajo brez ključa naviti; k takim uram dobi vsak verižico iz talmizlata z medaljonom in garantilnim listom zastoj.

Samo 12 gld. ura v talmizlatu z dvojnimi plaščem, savoneto, skakalcem, kristalnim steklom in niklovim kolesjem, z verižico iz pravga talmizlata, medaljonom, usnjastim tokom in garantilnim listom vred.

Samo 28 do 34 gld. srebrna siderno-remontoarska ura, ki se da brez ključa naviti, z verižico iz talmizlata in medaljonom vred.

Samo 15 ali 20 gld. prav srebrna siderna ura, s kristalnim steklom, elegantno verižico in medaljonom.

Samo 12, 15, 18 gld. ura za gospe iz srebra s kristalnim steklom, minijaturni format, prefino v ognji požaljena z verižico za okolo vratu vred, vse v toku.

Samo 16, 18, 20 gld. iste z dvojnimi plaščem in verižico za okolo vratu.

Samo 22, 25, 30 gld. zlata ura za gospe s kristalnim steklom in verižico za okolo vratu.

Samo 40 ali 48 gld. Zlate ure za gospe z diamanti in verižicami za okolo vratu.

Samo 60 ali 70 gld. iste z dvojnimi plaščem.

Samo 75 ali 100 gld. zlati remontoari za gospe z elegantnimi verižicami za okolo vratu.

Samo 70, 80, 100 gld. zlati remontoari za gospe s kristalnim steklom.

Samo 90 ali 120 gld. isti z dvojnimi plaščem.

Samo 200 ali 400 gld. zlati kronometrovi remontoari z dvojnimi plaščem.

Srebrne urne verižice gld. 2, 50, 3, 4, 5, 6, 7, 10 do gld. 12.

Zlate urne verižice gld. 18, 20, 25, 30, 35, 40, 50, 60, 70, 80, 90, 100.

Budilci z uro 7 gld.

Ure za na steno s podobo, 2, 3 in 4 kose igrajoče, gld. 70, 80, 90.

Ure s trepetikljem, 2, 3 in 4 kose igrajoče, gld. 80, 100, 120.

Igralnice, 2, 4, 6, 8 kosov igrajoče, gld. 15, 35, 55, 75.

Album za fotografije z muziko gld. 8, 10, 12 do gld. 15.

Tobačnice z muziko 7 gld. 50 kr.

Šnodkarnice z muziko 18 gld.

Šivalnice z muziko 15 gld.

Ure s trepetikljem lastnega izdelka s 5letno garancijo:

Take, ki se vsak dan navijajo gld. 10, 11, 12.

Take, ki se vsak 8. dan navijajo gld. 16, 17, 18, 19, 20, 22.

Take, ki se vsak 8. dan navijajo in vsake pol ure bijejo gld. 30, 33, 35.

Take, ki se vsak 8. dan navijajo, vsake četrt ure bijejo in ure ponavljajo gld. 48, 50, 55.

Take, ki se vsak mesec navijajo gld. 28, 30, 32.

Ure za pisarnice gld. 10, 15, 20.

Ure za kavarne gld. 15, 25, 30.

Velika delavnica za popravke.

Stare ure, gostokrat dragi rodovinski spominki, se popravljajo in narejajo tako, kakor bi bile nove. Cene za popravke s 5letno garancijo gld. 1¹/₂, 3, 5 do 10 gld.

Edina in sama zaloga

prav angleških **ur od E. in E. Emanuela v Londonu.**

Vsled posebnega imenovanja dvorna zalagarja Nj. Vel. kraljice Viktorije, kralj. Visokosti prince Waleskega in vojvode Edinburskega, Nj. Vel. Sultana in Nj. Vel. kralja Portugalskega.

Pismena naročila

se za poštni povzetek ali poslan zresok v 24 urah storé. Na posebno željo se tudi ure in verižice pod povzetkom na izbir pošiljajo in za nazaj poslano denar vračuje.

Cene naše tovarnice so vedno nižje ko povsod najnižje in stojimo vedno s svojimi izdelki na vrhuncu časa.

Vsi, ki nove naročiti žele,

Vsi, ki stare za nove za menjati žele,

Vsi, ki slabe za dobre zamenjati žele, so prošeni, naj se na to firmo obrnejo.

Staro zlato in srebro, državni papirji,

se za najvišje cene namesto plačila jemljejo.

(36—25)

Tovornica za ure **F. Fromm-a** Rothenthurmstrasse 9, Dunaj.

Pred sleparstvom se svarti! V najnovejšem času naznanjajo trgovci z igračami in bazarji, ki si ime tovarničarji ur pri-svojujejo in celo svarila na svetlo dajejo, popolnem navadne ure brez vrednosti za angleške. Mnoge pritožbe, katere nam o tem dobajajo, nam dajejo povod svariti pred tem sleparstvom in p. t. občinstvo varovati škode.